

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Sürdürülebilirliği ve Finansal Performansı: Bibliyometrik Bir Analiz Sustainability and Financial Performance of Small and Medium Enterprises: A Bibliometric Analysis

Merve AKSAY ^a Aslan AYDOĞDU ^b

^a Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye. mervetayman.07@gmail.com

^b Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Sivas, Türkiye. aydogdu@sivas.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz Finansal Performans KOBİ'ler Sürdürülebilirlik VOSviewer Web of Science Gönderilme Tarihi 9 Şubat 2025 Revizyon Tarihi 28 Ocak 2026 Kabul Tarihi 15 Şubat 2026 Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	Amaç – Bu çalışma, Web of Science veri tabanından elde edilen yıllık veriler doğrultusunda, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) sürdürülebilirlik ve finansal performans literatüründeki entelektüel yapıyı, kapsamlı bir bilgi haritası aracılığıyla ortaya koymayı amaçlamaktadır. Yöntem – 1999-2024 döneminde yayımlanan çalışmalar, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu kapsamda, KOBİ'lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı üzerine odaklanan toplam 439 makaleden oluşan yayın seti analiz edilmiştir. Bulgular – Bibliyometrik analizin gerçekleştirilmesi ve araştırma ağları ile eğilimlerin görselleştirilmesi amacıyla VOSviewer (sürüm 1.6.20) yazılımı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, ilgili alandaki makaleler, yazarlar, etkili dergiler ve öne çıkan araştırma temalarına ilişkin bütüncül bir görünüm sunmaktadır. Tartışma – Analiz sonuçları, Web of Science veri tabanında KOBİ'lerin sürdürülebilirliği ve finansal performansına odaklanan ilk çalışmanın 1999 yılında yayımlandığını ve özellikle 2016 sonrası dönemde bu alandaki yayın sayısında belirgin bir artış yaşandığını göstermektedir. Ayrıca, 2023 yılı bu alanda en fazla yayının üretildiği yıl olarak öne çıkmaktadır. Literatüre en fazla katkı sağlayan üniversitenin Griffith Üniversitesi olduğu, en fazla makalenin ise Cogent Business and Management dergisinde yayımlandığı tespit edilmiştir. Son dönem çalışmalarda COVID-19, KOBİ'ler, finansal performans, sürdürülebilirlik, yeşil inovasyon, kurumsal sosyal sorumluluk, gelişmekte olan piyasalar, inovasyon ve girişimcilik temalarının ön plana çıktığı görülmektedir.
ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Bibliometric Analysis Financial Performance SMEs Sustainability VOSviewer Web of Science Received 9 February 2025 Revised 28 January 2026 Accepted 15 February 2026 Article Classification: Research Article	Purpose – This study aims to map and analyze the intellectual structure of research on Small and Medium Enterprises (SMEs) at the intersection of sustainability and financial performance, using a comprehensive bibliometric knowledge map based on annual data retrieved from the Web of Science database. Design/methodology/approach – Articles published between 1999 and 2024 are analyzed using bibliometric analysis methods. Accordingly, a total of 439 articles focusing on the sustainability and financial performance of SMEs published since 1999 are examined. Results – VOSviewer (version 1.6.20) is employed to conduct the bibliometric analysis and to visualize collaboration networks, citation structures, and thematic trends. The analyses performed using VOSviewer provide a systematic overview of publication patterns, leading authors, influential journals, and dominant research themes. Discussion – The results indicate that the first article addressing the sustainability and financial performance of SMEs in the Web of Science database was published in 1999, and that the volume of publications in this field has grown substantially, particularly since 2016. Moreover, 2023 emerges as the most productive year in terms of publication output. Griffith University is identified as the institution contributing the highest number of publications, while Cogent Business and Management is the journal with the largest number of articles in this research domain. Recent studies highlight emerging and prominent themes such as COVID-19, SME financial performance, sustainability, green innovation, corporate social responsibility, emerging markets, innovation, and entrepreneurship.

ETİK ONAY: Bu çalışmada ikincil veriler kullanılmış olup etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Önerilen Atf/ Suggested Citation

Aksay, M., Aydoğdu, A. (2026). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Sürdürülebilirliği ve Finansal Performansı: Bibliyometrik Bir Analiz, İşletme Araştırmaları Dergisi, 18 (1), 542-564.

1. Giriş

Sürdürülebilirlik, farklı disiplinlerde çeşitli anlamlar yüklenebilen çok boyutlu ve geniş kapsamlı bir kavram olmakla birlikte, bu çalışmada sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik, işletmelerin faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan çevresel ve sosyal etkileri azaltmaya, bu etkileri iyileştirmeye ve uzun vadede toplumsal fayda yaratmaya yönelik uygulama ve politikalarını ifade etmektedir. Kavramın zaman içerisinde artan önemi doğrultusunda, sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişkinin incelenmesi, gerek yönetim bilimi gerekse finans literatüründe giderek artan bir ilgi alanı hâline gelmiştir (Alparslan ve Aygün, 2013). Literatürde, işletmelerin çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik alanında gerçekleştirdikleri faaliyetlerin ekonomik değeri ve finansal sonuçları üzerine çok sayıda ampirik ve kuramsal çalışma yer almaktadır. Bu çalışmalar, sürdürülebilirlik uygulamalarının işletmelerin kârlılığı, firma değeri ve genel finansal performansı üzerinde olumlu etkiler yaratabildiğini ortaya koymaktadır (Aras, Aybars & Kutlu, 2010; Yıldırım & Bilen, 2014; Aydın & Yılmaz, 2017). Söz konusu çalışmaların önemli bir bölümü, sürdürülebilirlik yatırımlarının işletme değeri üzerindeki etkilerini vaka analizleri, kavramsal modeller ve teorik çerçeveler aracılığıyla açıklamaya çalışmıştır. Bununla birlikte, sürdürülebilirlik ve finansal performans arasındaki ilişkiyi ele alan öncü çalışmalardan biri olan Eccles, Ioannou ve Serafeim (2014), işletme performansının yalnızca muhasebe temelli finansal göstergelerle değerlendirilmesinin, firma değerini ve uzun vadeli kurumsal başarısını açıklamada yetersiz kaldığını ileri sürmektedir. Bu doğrultuda, işletme performansının ölçümünde finansal göstergelerin yanı sıra çevresel ve sosyal boyutları da kapsayan daha bütüncül ve çok boyutlu ölçütlerin kullanılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

Bu çerçevede, sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişkinin yalnızca büyük ölçekli işletmeler veya sermaye piyasalarına açık firmalar üzerinden değerlendirilmesi, literatürün açıklayıcılığını sınırlayan önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Oysa ekonomik yapının temel bileşenlerinden birini oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), gerek sayısal üstünlükleri gerekse üretim, istihdam ve yerel kalkınma üzerindeki belirleyici etkileri nedeniyle sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin hayata geçirilmesinde kritik bir rol üstlenmektedir. Buna karşın, KOBİ'lerin sürdürülebilirlik uygulamalarının finansal ve stratejik sonuçlarına ilişkin ampirik bulguların görece sınırlı olduğu, mevcut çalışmaların ise büyük ölçüde büyük ölçekli firmalara odaklandığı görülmektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik–finansal performans ilişkisinin işletme ölçeği bağlamında yeniden ele alınmasını ve özellikle KOBİ'ler özelinde daha derinlemesine incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, dünya genelinde küçük ve orta ölçekli işletmelerin üretim ve istihdamda son derece önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. 2020 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Avrupa Birliği (AB)'nde istihdamın yaklaşık %70'i KOBİ'ler tarafından sağlanmaktadır. Ayrıca, 250 kişiden az çalışanı bulunan işletmeler, toplam işletme sayısının yaklaşık %99'unu oluşturmaktadır. Ancak, gelişmekte olan ülkelerde bu oran toplam işletmelerin yaklaşık %45'ine karşılık gelmektedir. Diğer bir ifadeyle, KOBİ'lerin tüm işletmeler içerisindeki payı gelişmekte olan ekonomilerde görece daha düşüktür. Bu oranlar, hem küresel ölçekte hem de Türkiye özelinde, KOBİ'lerin istihdama olan katkısını ve ekonomik önemini açık biçimde ortaya koymaktadır (Bartolacci, 2019: 1).

Yapılan araştırmalar, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ekonomi ve yönetimle ilgili alanlara görece önem vermelerine karşın, sürdürülebilirlik odaklı faaliyetlere yeterli önceliği tanımadıklarını göstermektedir. Bu çalışmada, sürdürülebilirliğin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek KOBİ'lere odaklanılarak, işletmelerin ürün ve hizmet stratejilerinin şekillendirilmesine yönelik davranış ve faaliyetleri incelenmiştir. Sürdürülebilirlik kavramı, küresel ölçekte ilk kez 1960'lı yıllardan itibaren tartışılmaya başlanmış olup, üretimde sürekliliğin ve çeşitliliğin sağlanması açısından önemli bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Bununla birlikte sürdürülebilirlik, yalnızca ekonomik devamlılığı değil, aynı zamanda insan yaşamının ve doğal kaynakların korunmasını da merkezine almaktadır. Sürdürülebilirlik, küçük ve orta ölçekli işletmelerin faaliyet ömürlerinin devamlılığını sağlamayı ve paydaş ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan bütüncül bir yaklaşımı ifade etmektedir (Şahin ve Çankaya, 2018: 118). KOBİ'ler, uzun vadeli faaliyetlerini sürdürebilmek ve paydaşlarının beklentilerini karşılayabilmek için güçlü bir finansal performansa ihtiyaç duymaktadır. Zira işletmelerin finansal performans göstergeleri, hem kredi değerliliklerinin belirlenmesinde hem de yatırımcıların karar alma süreçlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Finansal performans göstergeleri arasında özellikle kârlılık oranları ve faaliyet oranları, işletmelerin finansal durumunu yansıtan temel ölçütler arasında yer almaktadır.

Bu çalışmanın amacı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirlik uygulamaları ile finansal performansları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, söz konusu iki kavrama ilişkin literatürdeki bilgileri sistematik biçimde incelemek ve yorumlamaktır. Bu kapsamda, Web of Science veri tabanı üzerinden 1999–2024 döneminde yayımlanmış, SSCI ve ESCI indekslerinde taranan toplam 439 İngilizce makale, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, öncelikle literatür taraması ve kavramsal çerçeveye yer verilmiş, ardından yöntem ve bulgular bölümleri sunulmuş, son aşamada ise elde edilen sonuçlar tartışılarak çalışma tamamlanmıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Sürdürülebilirlik Kavramı

İngilizce sözlüğünde yer alan “sustainability” sözcüğü ile ifade edilen sürdürülebilirlik kelimesinin bahsettiği anlam “devamlı olma”, “süreklilik arz etme” ve “daimî olma” gibi kavramlarla açıklanabilmektedir. Sürdürülebilirlik, bu anlamlara ilave olarak kişinin isteği doğrultusunda dışsal unsura bağımlılığından da söz etmektedir. Çünkü süreklilik arz etme hali bir iradeden tarafsız ve bağımsız oluşabileceği gibi sürdürülebilir olma durumu, bütün koşullar sağlansa da bir iradenin bu yönde ifade edilmesine bağlıdır (Saban vd. 2017:103). Sürdürülebilirlik kavramının literatürde görünür hale gelmesi 1960’lı yıllara dayanmaktadır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında hız kazanan kapitalist büyüme modeli, doğal kaynak tüketiminde artışa ve ekolojik dengenin bozulmasına yol açmış; bu durum kalkınma anlayışının çevresel sınırlar çerçevesinde yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu süreçte sürdürülebilirlik, ekonomik büyüme ile çevresel koruma arasındaki gerilimi dengelemeye yönelik kavramsal bir çerçeve olarak gelişmiştir. (Şahin ve Çankaya: 2018: 118). Sürdürülebilirlik alanında ortaya konulan en önemli yapılmış çalışma Marrewijk ve Werre (2003)’nin yapmış olduğu incelemede yer almaktadır. Bu çalışmaya göre yazarlar işletmelerin sürdürülebilirliğe ulaşmasını farklı seviyelerde ve bu seviyeleri farklı renklerle göstermiştir. Yazarlar her bir seviyede farklı değerlendirmeler sunmuşlardır. Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımı, işletmelerin faaliyetlerini uzun vadeli değer yaratma perspektifiyle yürütmelerini gerektirmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilirlik, işletmeler açısından yalnızca etik bir sorumluluk değil, aynı zamanda rekabet avantajı yaratabilecek stratejik bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Marrewijk ve Werre, 2003: 112). Literatürde sürdürülebilirlik kavramı üç temel boyut çerçevesinde ele alınmaktadır: sosyal gelişim, ekonomik büyüme ve çevresel koruma. Bu yaklaşım, sürdürülebilirliğin yalnızca çevresel duyarlılıkla sınırlı olmadığını; toplumsal refahın artırılması ve ekonomik faaliyetlerin uzun vadeli istikrar içinde sürdürülmesini de kapsadığını göstermektedir. Sosyal boyut eğitim, sağlık ve yaşam kalitesinin geliştirilmesine odaklanırken; ekonomik boyut büyümenin çevresel sınırlar gözetilerek gerçekleştirilmesini ifade etmektedir. Çevresel boyut ise doğal kaynakların sınırlı olduğu varsayımına dayanarak, kaynakların rasyonel kullanımını ve ekosistem bütünlüğünün korunmasını esas almaktadır. Bu üçlü yapı, sürdürülebilirliğin bütüncül bir kalkınma ve yönetim paradigması olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir (Eşkin, 2019).

2.2. Finansal Performans Kavramı

Finansal performans literatürde, işletmelerin kaynaklarını ne ölçüde etkin ve verimli kullandığını ortaya koyan çok boyutlu bir değerlendirme alanı olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda finansal performansın ölçümünde en yaygın kullanılan göstergeler kârlılık oranları, faaliyet oranları ve yatırım oranlarıdır. Kârlılık oranları işletmenin gelir yaratma kapasitesini ve sermaye kullanım etkinliğini yansıtırken, faaliyet oranları varlıkların ne derece verimli kullanıldığını göstermektedir. Yatırım oranları ise işletmenin büyüme potansiyeli ve uzun vadeli değer yaratma kapasitesi hakkında bilgi sunmaktadır. Bu oranlar, yatırımcılar ve diğer paydaşlar açısından işletmenin finansal sağlığını ve performans düzeyini değerlendirmede temel analiz araçları olarak kabul edilmektedir (Şit, 2018: 22-25). Finansal performans firmaların bir faaliyet dönemi boyunca gerçekleştirmiş olduğu finansal göstergeleri değerlendirmektedir. Firmaların faaliyet dönemi boyunca sermayesini nasıl elde ettiği, sermayeyi nerelerde kullandığı, kaynakların verimlilik durumları gibi finansal bilgiler finansal performansı yansıtmaktadır (Vuong, 2022: 913). İşletmelerin gelecekle ilgili amaç ve hedeflerine ulaşp ulaşmadıkları, kaynaklarını etkin kullanıp kullanmadıkları, finansal tablolarındaki hatalı ve hileli işlemler finansal performans ile doğrudan ilişkilidir. İşletmelerin finansal raporlamalarında hatalı ve hileli işlemlerin miktarında azalma görülmüş ve kaynaklar etkin kullanmış ise finansal performansın yüksek olduğu söylenebilmektedir. Finansal performans göstergelerinden en yaygın kullanılan oran kârlılık oranlarıdır. Kârlılık oranları işletmelerin kâr zarar durumunu gösteren en önemli göstergelerden birisidir.

Yatırımcılar ve paydaşlar işletmenin kârlılık oranlarına bakarak işletme hakkında fikir sahibi olmakta ve yatırım konusunda görüş elde etmektedir (Kanca vd. 2021: 34).

3. Literatür Taraması

Literatürde sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişki, kavramsal ve ampirik olmak üzere iki temel yaklaşım çerçevesinde ele alınmaktadır. İlk grup çalışmalar, sürdürülebilirliği daha çok çevresel, kurumsal ve yönetsel boyutlarıyla inceleyerek kavramın işletme yapıları üzerindeki etkisine odaklanmakta; ancak finansal performansla olan doğrudan bağlantıyı sınırlı biçimde ele almaktadır. Bu bağlamda Kerr Walker ve Preuss (2008), KOBİ'lerin kamu destekleri yoluyla sürdürülebilir kalkınma fırsatlarına erişimini incelemiş; ancak bu uygulamaların finansal çıktılara nasıl yansıdığı konusunda sınırlı değerlendirmelerde bulunmuştur.

Sürdürülebilirlik çalışmalarının kuramsal temeli, 1960'lı yıllarda ortaya çıkan kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) yaklaşımlarına dayanmaktadır (Davis, 1960). Salzmänn, Ionescu-Somers ve Steger (2005), KSS'nin iş modellerine entegrasyonuna ilişkin geniş kapsamlı bir literatür incelemesi gerçekleştirmiştir. İlerleyen dönemlerde bu araştırmalara işletmelerin çevresel performans boyutu da dâhil edilmiştir. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren araştırmacılar, KSS kavramını yalnızca sosyal bir olgu olarak ele almak yerine, çevresel ve ekonomik boyutlarıyla birlikte değerlendirerek sürdürülebilirlik çerçevesi altında incelemişlerdir. Bu bağlamda Margolis, Elfenbein ve Walsh (2009), 35 yıllık bir dönemi kapsayan 251 çalışmayı analiz ederek bir meta-analiz gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçları, sürdürülebilirlik ile finansal performans arasında raporlanan korelasyon katsayılarının genel olarak pozitif ancak düşük düzeyli bir etkiye işaret ettiğini göstermektedir. İncelenen çalışmaların %28'inde iki değişken arasında pozitif bir ilişki saptanırken, %2'sinde negatif bir ilişki gözlemlenmiş, %59'unda ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı rapor edilmiştir.

Klewitz ve Hansen (2014), KOBİ'lerde sürdürülebilirlik odaklı inovasyonun karmaşık bir yapı sergilediğini vurgulamış ve sürdürülebilirlik girişimlerinin finansal performans üzerindeki etkisinin bağlama bağlı olarak değişebileceğini öne sürmüştür. İkinci grup çalışmalar ise sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişkiyi ampirik yöntemlerle test etmeye odaklanmakta; ancak bu alanda elde edilen bulguların tutarlı olmadığı görülmektedir. Soytaş vd. (2017), Türkiye'de faaliyet gösteren işletmeler üzerinde yaptıkları panel veri analizi sonucunda sürdürülebilir performans ile finansal performans arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit ederken, Özdarak (2021) benzer bir yöntemle gerçekleştirdiği çalışmada bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını ortaya koymuştur. Emir ve Kıymık (2021) ise hem panel veri analizi hem de içerik analizi kullanarak sürdürülebilirlik uygulamalarının finansal performansı olumlu yönde etkilediğini bulgulamıştır. Benzer şekilde Konar ve Cohen (2001), J. Gonzalez-Benito ve O. Gonzalez-Benito (2005), Brammer, Brooks ve Pavelin (2006), Callan ve Thomas (2009), Makni, Francoeur ve Bellavance (2009) ile Aras, Aybars ve Kutlu (2010), regresyon analizi yöntemiyle sürdürülebilirlik performansı ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. King ve Lenox (2001, 2002) ise çalışmalarında sabit etkili regresyon (fixed effects regression) yöntemini kullanmışlardır.

Konar ve Cohen (2001), King ve Lenox (2001, 2002) ile Callan ve Thomas (2009), sürdürülebilirlik performansı ile finansal performans arasında pozitif bir ilişki gözlemlenmişlerdir. Buna karşılık Korga ve Aslanoğlu (2022), sürdürülebilir performans ile finansal performans arasında doğrudan bir ilişki tespit edememiş; ancak sürdürülebilirlik ile işletme büyüklüğü arasında pozitif bir bağ bulunduğunu göstermiştir. Bu farklı sonuçlar, sürdürülebilirlik–finansal performans ilişkisinin sektör, dönem, ölçüm yöntemi ve ülke bağlamına duyarlı bir yapı sergilediğine işaret etmektedir. Bu çerçevede Bartolacci ve Caputo (2020) tarafından gerçekleştirilen bibliyometrik analiz, literatürdeki parçalı ve zaman zaman çelişkili bulguları bütüncül bir perspektifle ele alarak önemli bir boşluğu doldurmuştur. Söz konusu çalışma, sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişkinin genel olarak olumlu yönde ele alındığını ortaya koymakla birlikte, alanın metodolojik çeşitlilik ve teorik derinlik açısından hâlen gelişmeye açık olduğunu göstermektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişkinin tek boyutlu ya da evrensel bir etki şeklinde ele alınamayacağını; aksine çok boyutlu, bağlamsal ve dinamik bir çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu literatür çerçevesi dikkate alındığında, sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişkinin uzun süredir incelenmesine rağmen bulguların parçalı, bağlama duyarlı ve metodolojik olarak heterojen bir yapı sergilediği görülmektedir. Bu durum, alanın yalnızca yeni ampirik testlere değil, aynı zamanda mevcut bilgi

birikiminin sistematik, bütüncül ve eleştirel bir biçimde haritalandırılmasına duyulan ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Bibliyometrik çalışmalar, literatürde hangi temaların öne çıktığını, hangi yöntemlerin baskın olduğunu, ülkeler, sektörler ve dönemler itibarıyla araştırma eğilimlerinin nasıl evrildiğini ve bilgi üretiminin hangi düğüm noktalarında yoğunlaştığını nesnel biçimde ortaya koyarak bu boşluğu doldurmak açısından kritik bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın özgün katkısı; sürdürülebilirlik–finansal performans literatürünü yalnızca ampirik sonuçlar düzeyinde ele almakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bu sonuçları şekillendiren teorik yaklaşımlar, metodolojik tercihler ve araştırma ağlarını sistematik biçimde incelemesinde ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşım, alanın entelektüel yapısının daha bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesine olanak tanımakta ve literatürde gözlenen farklı ampirik bulguların ardındaki yapısal ve bağlamsal unsurların daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla çalışma, gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalar için teorik tutarlılığı güçlendiren, metodolojik farkındalığı artıran ve bağlamsal duyarlılığı gözetken daha bilinçli bir araştırma çerçevesinin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Bu çalışma, paydaş teorisi, kaynak temelli yaklaşım (RBV), kurumsal teori ve ESG gibi bağlayıcı kuramsal çerçeveleri doğrudan kavramsal tartışmalar üzerinden değil, bibliyometrik teknikler aracılığıyla literatürdeki görünürlükleri, etkileşimleri ve konumları üzerinden ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda eş-kelime analizi ile söz konusu kuramsal çerçevelerin hangi temalarla birlikte kümelenildiği, atıf ve ortak atıf analizleriyle bu yaklaşımların literatürde hangi çalışmaları teorik referans noktası hâline getirdiği, zamansal analizlerle ise hangi dönemlerde öne çıktıkları sistematik biçimde gösterilecektir. Böylece çalışma, sürdürülebilirlik–finansal performans literatüründe farklı teorik perspektiflerin nasıl, ne ölçüde ve hangi bağlamlarda kullanıldığını nesnel ve bütüncül bir haritalama yoluyla görünür kılarak, teorik parçalanmışlığı açıklayıcı bir çerçeve sunmaktadır.

4. Yöntem

4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için önemli hale gelen sürdürülebilirlik ile finansal performans kavramı arasındaki ilişkiyi analizi ederek yorumlamaktır. KOBİ'ler üzerinde büyük bir etkiye sahip olan sürdürülebilirlik ve finansal performans ilişkisi ile ilgili kapsamlı bir bilgi haritası çıkartmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 1999 ile 2024 yılları arasında KOBİ, sürdürülebilirlik ve finansal performans ile ilgili yayımlanmış olan 439 İngilizce makale bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada, 1999 yılından 2024 yılının başına kadar küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansına ilişkin bilimsel literatürdeki çalışmalar, niceliksel olarak analiz edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, Web of Science veri tabanında yer alan çalışmalar, bibliyografik araştırmalardaki en son gelişmeler (López-Fernández vd., 2016; Caputo vd., 2018) doğrultusunda incelenmiş ve bibliyometrik yöntem kullanılmıştır. Veriler, görsel haritalama tekniğiyle ortaya koyulmuştur (Van Eck vd., 2006; Van Eck ve Waltman, 2010; Bartolacci, 2019).

4.3. Veri Toplama Aracı ve Bibliyometrik Analiz Süreci

Son yıllarda bibliyometrik analiz, anlatıya dayalı ve yalnızca özet, eleştirel ve öznel yorumlar sağlayan geleneksel incelemelere kıyasla daha fazla kullanılmaktadır. Bunun nedeni, bibliyometrik analizin nicel verilere dayalı olarak literatürün daha net bir resmini sunması ve öznel analizlere kıyasla daha fazla geçerliliğe sahip olmasıdır. Bu nedenle bibliyometrik analiz son yıllarda popüler bir yöntem haline gelmiştir (Jagriti, 2023: 124; Şen Küçük ve Kaynar, 2023: 124). Bibliyometrik analiz temel olarak iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada veri tabanı oluşturulmakta, ikinci aşamada ise bibliyometrik analiz gerçekleştirilmektedir (Savaş, 2023: 476). Bu doğrultuda çalışmanın ilk aşaması için veri tabanı oluşturulmuş ve analiz edilen bilimsel yayınlar Web of Science veri tabanından elde edilmiştir. Bu çalışmada tematik kümelenmenin temel omurgası bibliyografik eşleşme analizine dayanmaktadır. Bibliyografik eşleşme analizi, belgelerin ortak referans sayılarına dayalı olarak literatürdeki tematik yakınlıkları ve araştırma kümelerini ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır. Diğer analiz türleri olan ortak yazarlık (co-authorship), ortak atıf (co-citation) ve anahtar kelime eş-oluşum analizleri ise sırasıyla iş birliği yapısını, entelektüel etkiyi ve kavramsal gelişimi tamamlayıcı biçimde incelemek amacıyla uygulanmıştır. Böylece literatürün tematik yapısı, akademik iş birliği ağları ve kavramsal eğilimleri bütüncül bir analitik çerçeve içerisinde değerlendirilmiştir. Analizler, görsel haritalama

tekniki kullanılarak gerçekleştirilmiş ve ağ yapıları bağlantı yoğunluğu, küme oluşumu ve merkezilik ölçütleri dikkate alınarak yorumlanmıştır (Van Eck vd., 2006; Van Eck ve Waltman, 2010; Bartolacci, 2019).

4.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler iki aşamada analiz edilmiştir. İlk adımda, Thomson Reuters Web of Science Core Collection veri tabanında kapsamlı bir arama yapılmıştır. Bu veri tabanı, yayıncılar arasında tarafsız olması ve en önemli dergileri kapsamaması nedeniyle bibliyometrik çalışmalar için en güvenilir kaynak olarak kabul edilmektedir (Gu, 2004; Falagas vd., 2008; Ding vd., 2014). Özellikle sürdürülebilirlik alanındaki önceki literatür araştırmaları göz önünde bulundurularak bu veri tabanı en uygun kaynak olarak değerlendirilmiştir. Sistematik literatür taraması ilkelerine (Tranfield vd., 2003; Thorpe vd., 2005) uygun şekilde, arama anahtar kelimelerini belirlemek için bir uzman paneline danışılmıştır. Arama, TS = (SME*) AND TS = (sustainab* OR responsib*) AND TS = (financial AND performance*) ifadelerini içeren bir dizgiye odaklanmıştır. Burada “TS” operatörü, başlıklar, özetler ve anahtar kelimeler arasında arama yapılmasını sağlamaktadır ve bu arama 17.11.2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu ilk aşama sonucunda 946 çalışma tespit edilmiştir. Tablo 1’de, KOBİ’lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili 946 yayının türlerine göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 1. KOBİ’lerin Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili Yayın Türleri

Yayın Türü	Yayın Sayısı	Yüzde (%)
Makale	794	83,40
Kitap bölümleri	11	1,20
Bildiriler	73	7,72
Editöryal Materyal	2	0,22
İlk Erişim Sürecindekiler	36	3,81
Derleme makalesi	30	3,65
Toplam	946	100,00

Kaynak: Web of Science Database (2024).

Buna göre, bu yayınların yaklaşık %83,40’nın makalelerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Bu durum, makalelerin bu konudaki araştırmalar için kullanılan başlıca belge türü olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, bundan sonraki analizlerde yalnızca KOBİ’lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili yayınlanmış makaleler ve derleme makaleleri ele alınmıştır. Sonuçlar, yalnızca İngilizce ve hakemli makalelerle sınırlandırılmış, Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Emerging Source of Citation Index (ESCI) kapsamındaki, “yönetim, işletme, ekonomi, etik, işletme finansı ile yöneylem araştırması ve yönetim bilimi” konu alanlarına ait yayınlar seçilmiştir. Sürecin sonunda, 1999-2024 yılları arasında yayınlanmış 439 makale analize dahil edilmiştir. Tablo 2’de KOBİ’lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili yayınların araştırma alanlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. KOBİ’lerin Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili Yayınların Araştırma Alanları

Yayın Yapılan Alan	Yayın Sayısı	Yüzde (%)
İşletme	164	37,35
Yönetim	152	34,61
Ekonomi	69	15,72
İşletme Finansmanı	35	7,98
Etik	16	3,65
Yöneylem Araştırması Yönetim Bilimi	3	0,69
Toplam	439	100

Kaynak: Web of Science Database (2024).

İlgili çalışmaların araştırma alanlarına göre dağılımları Tablo 2’te gösterilmektedir. KOBİ’lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili çalışmaların %37,35’lik oran ile en fazla işletme alanında olduğu gözlemlenmektedir. Yayınların araştırma alanları değerlendirildiğinde KOBİ’lerin sürdürülebilirlik ve

finansal performansı ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun sosyal bilimler alanında olduğu görülmektedir.

İkinci adım, bibliyometrik bir analiz aracılığıyla kümelerin tanımlanmasından oluşmaktadır. Bu süreçte VOSviewer 1.6.20 yazılımı kullanılmış ve verilerin birleştirilmesinde bibliyografik eşleşme oranı benimsenmiştir (Kessler, 1963). Bibliyografik eşleşme, iki makalenin benzerliğini, ortak referans sayısını belirleyerek ölçen bir atıf analiz yöntemidir. İki makale arasındaki referansların örtüşme derecesi, araştırılan konunun benzerliğini göstermektedir (Vogel ve Güttel, 2013). Bir makaledeki atıf yapılan referansların sayısı zamanla değişmediğinden, bibliyografik eşleşme, diğer bibliyometrik araçlara kıyasla analiz zamanından etkilenmemekte ve bu nedenle sistematik literatür taramaları için oldukça yararlı olmaktadır (Caputo vd., 2018, Koçak ve Özbek, 2024). VOSviewer aracı, eşleşme matrisinden elde edilen sonuçların görselleştirilmesine olanak tanımakta ve bu eşleşmeler, veri içerisindeki benzer çiftlerin varlığı, sıklığı ve yakınlığı temelinde ortaya çıkmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2014). Yazılım, matematiksel algoritmalarla dayalı bir dizi komut ile iki boyutlu bir harita oluşturarak, öğelerin X ve Y atıflarının benzerlik derecesine göre birbirlerinden uzaklıklarını göstermektedir. Ayrıca, her bir kümenin bir renkle ilişkilendirildiği bir küme yoğunluk görünümü de sunulmaktadır. Yoğunluk düşük olduğunda, renk daha az yoğun olarak görünmektedir. Makaleler arasındaki mesafe, atıf yapılan referanslar arasındaki ilişkililiği gösterir. Aynı kümeye ait makaleler, ortak referanslara dayalı olarak güçlü bir şekilde bir araya gelmiş bir grup oluşturmakta ve bu küme, belirli bir araştırma akışını ya da konuyu temsil etmektedir. Tablo 3'de Araştırmanın aşamaları özetlenmiştir.

Tablo 3. Araştırmanın Aşamaları

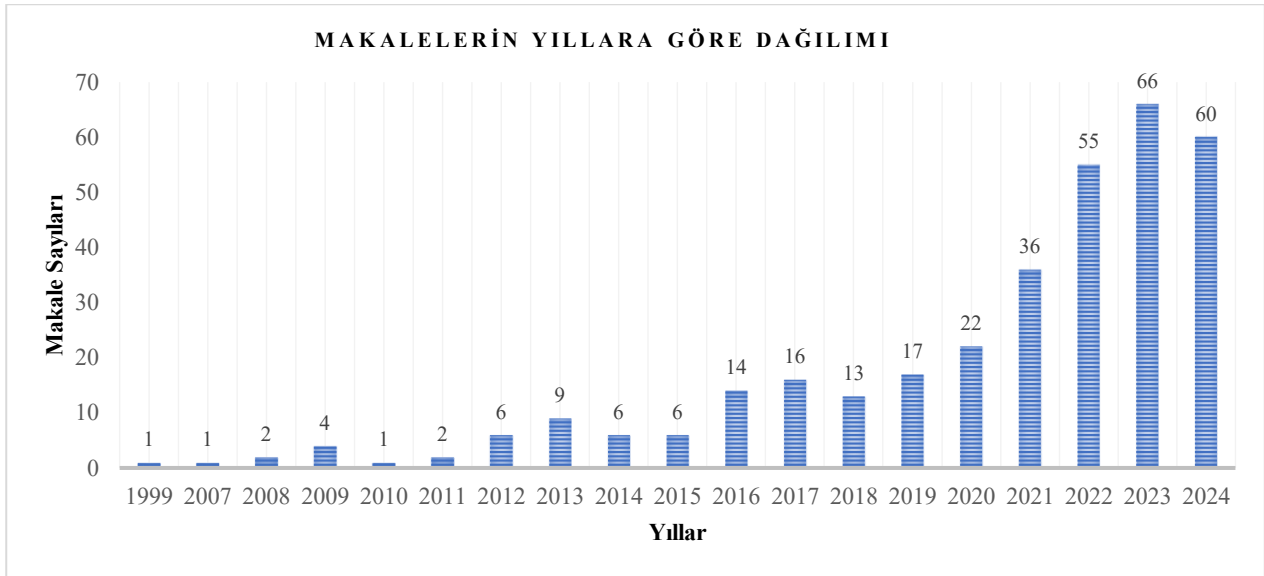
Aşama	Tanım	Toplam Makale
Aşama 1	1999-2024 yılları arasında seçilen anahtar kelimelerle Web of Science (WOS)'tan alınan makaleler Dil: İngilizce, Makale Türü: Hakemli makaleler,	946
Aşama 2	WOS Endeksi: Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Emerging Source of Citation Index (ESCI), WOS Kategorisi: Yönetim, İşletme, Ekonomi, Etik, İşletme Finansı ile Yöneylem Araştırması ve Yönetim Bilimi	439
Son Aşama	VOSviewer 1.6.20 ile Bibliyometrik analizinin yapılması	439

Kaynak: Web of Science Database (2024).

5. Bulgular

5.1.Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili Yayınlanmış Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

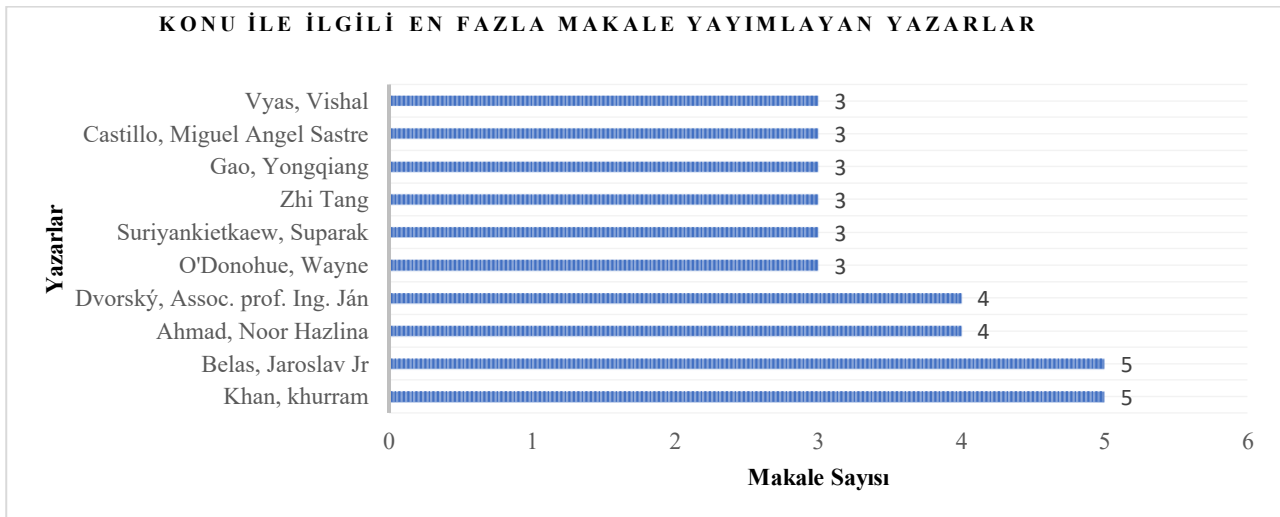
Sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili yayınlanmış makalelerin yıllara göre dağılımı göre yayımlanması Grafik 1'de sunulmuştur. Web of Science veri tabanından elde edilen KOBİ'lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili ilk makale 1999 yılında yayınlanmıştır. Ancak sürdürülebilirlik ve finansal performans konusunun giderek artan bir ilgi gördüğünü ve özellikle 2016 sonrasında bu alandaki yayın sayısının kayda değer ölçüde yükseldiğini göstermektedir. KOBİ'lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili en fazla yayın 2023 yılında yapılmıştır.



Grafik 1. KOBİ'lerin Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı
Kaynak: Web of Science Database (2024).

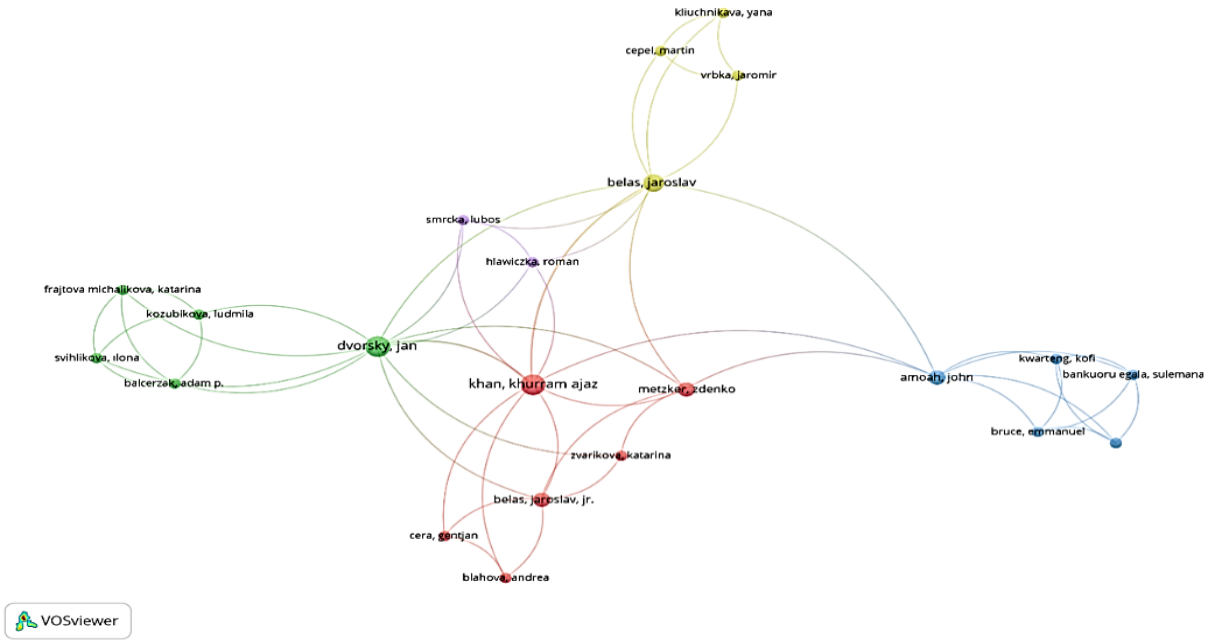
5.2. Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili En Fazla Makale Yayımlayan Yazarlar ve Ortak Yazar Ağ Haritası Gösterimi

Sürdürülebilirlik ve finansal performans ile ilgili en fazla makale yayımlayan yazarlar ve ortak yazar ağ haritası, Grafik 2 ve Şekil 1'de gösterilmiştir. Ortak yazar analizi, bilimsel çalışmalarda iş birliği yapan yazarlar arasındaki etkileşimi incelemek ve değerlendirmek için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, araştırmacıların birlikte çalışma ağlarını analiz etmeye olanak tanır ve akademik iş birliklerinin yoğunluğunu, çeşitliliğini veya belirli bir alandaki etki düzeyini ölçmek için uygulanabilir (Şahin, 2024: 1305). Yazarların ortak yazarlık analizine dayanarak, en fazla bağlantıya ve iş birliğine sahip olan yazarları belirlemek amacıyla, en az bir yayına ve en az bir atıfa sahip olma kriteri esas alınarak bir ağ grafiği hazırlanmıştır. Birbiriyle ilişkili olduğu belirlenen 822 birim üzerinde gerçekleştirilen analiz sonucunda toplamda 6 küme, 53 bağlantı ve 55 birimlik toplam bağlantı gücü* saptanmıştır. Aralarında en yüksek bağlantının bulunduğu yazarlar üzerinde yapılan analizde, tek bir kümede 6 isim ve 9 bağlantı olduğu görülmüştür. Bu kümede yer alan en bağlantılı 6 yazarın her birinin toplam bağlantı sayısı 18 birim olarak tespit edilmiştir.



Grafik 2. KOBİ'lerin Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı Alanında En Fazla Makale Yayımlayan Yazarlar
Kaynak: Web of Science Database (2024).

*Toplam bağlantı gücü (total link strength), ilgili düğümün ağ içerisindeki diğer tüm düğümlerle kurduğu ilişkilerin toplam yoğunluğunu göstermektedir. Daha yüksek bağlantı gücü değerleri, söz konusu değişkenin ağ yapısı içinde daha merkezi, etkili ve sistemle daha güçlü biçimde etkileşim hâlinde olduğunu ifade etmektedir.



Şekil 1. Yazarlar Arası İş Birliğini Gösteren Ortak Yazar Ağ Analizi

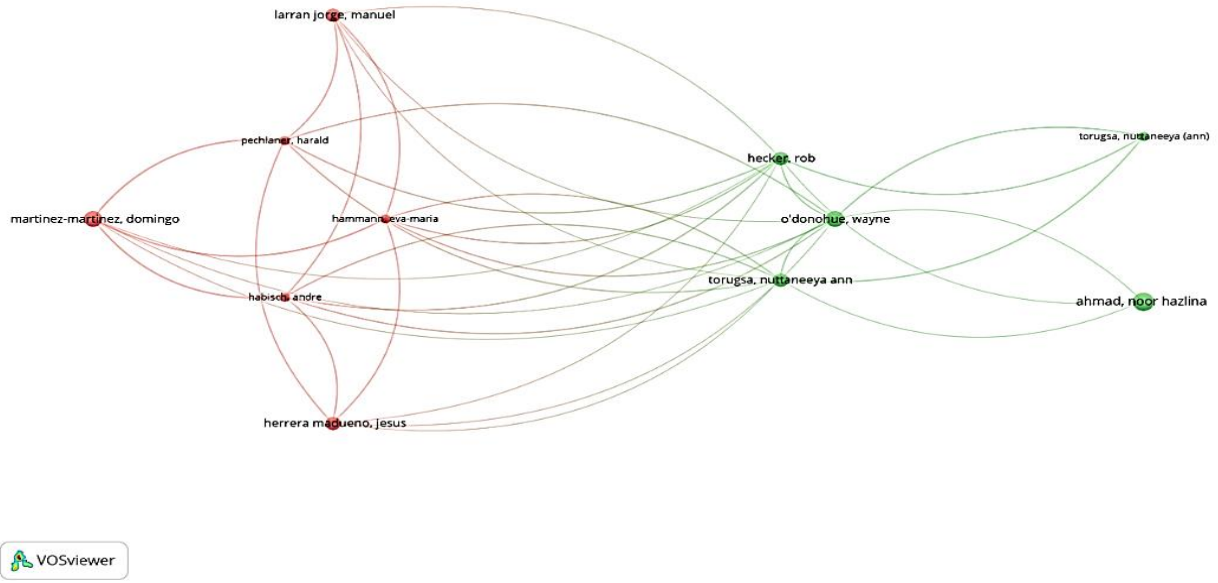
5.3. Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili En Fazla Atıf Alan Yazarlar ve Ortak Yazar Ağ Haritası Gösterimi

KOBİ'lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı alanında en fazla makale yazan yazarlar ve atıf analizi Tablo 4 ve Şekil 2'de gösterilmiştir. Atıflar açısından yazarlar arasındaki iş birlikleri değerlendirildiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı üzerine yapılan çalışmalarda en az bir yayına ve 150'den fazla atıfa sahip olan 26 yazar tespit edilmiştir. Ancak, bu yazarların bir kısmı arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Atıflar açısından, aralarında ilişki bulunan 11 yazarın en fazla yayını olanları Tablo 4'te, ağ analizi ise Şekil 2'de sunulmuştur. Ayrıca, en çok atıf alan yazarlar sırasıyla O'Donohue, Wayne (697 atıf); Hecker, Rob (522 atıf); ve Torungsa, Nuttaneeya Ann (522 atıf) olarak belirlenirken, en fazla makale yayımlayan yazarın 5 makale ile Khan, Khurram olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, en fazla yayına sahip olan yazarların (Khan, Khurram; Bellas, Jaroslav Jr.; Ahmed, Noor Hazlina) en çok atıf alan yazarlar arasında yer almadığı görülmüştür.

Tablo 4. KOBİ'lerin Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı Alanında En Fazla Makale Yazan Yazarlar ve Atıf Analizi

Sıra	Yazarlar	Atıf Sayısı
1	o'donohue, wayne	697
2	hecker, rob	522
3	torungsa, nuttaneeya ann	522
4	tang, zhi	494
5	hull, clyde eirikur	429
6	rothenberg, sandira	429
7	christodoulides, paul	246
8	kyrgidou, lida p.	246
9	leonidou, leonidas c.	246
10	palihawadana, daydanda	246

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından hazırlanmıştır.



Şekil 2. Atıflar Açısından Yazarların Ağ Analizi

5.4. Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı Alanında En Fazla Makale Yazılan Ülkeler ve Ağ Haritası Gösterimi

Sürdürülebilirlik ve finansal performans alanında yayımlanan çalışmaların ülkelere göre dağılımını ve ülkeler arasındaki iş birliği ağlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bibliyometrik analiz bulguları, en fazla makale üretilen ülkeler ile bu ülkeler arasındaki ağ yapısını göstermekte olup, Tablo 5 ve Şekil 3'te sunulmaktadır. Yayınların menşei ülkelerine göre aldıkları atıflara dair ağ haritası oluşturmak amacıyla, bir ülkenin en az bir yayının yayınlaması ve bu yayınların en az 10 atıf alması kriteri temel alınmıştır. Bu kapsamda, aralarında ilişki bulunan 63 gözlem birimi üzerinden yapılan analiz sonucunda 8 küme, 1622 bağlantı ve 78.428 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. Bu bulgular, ülkeler arası akademik etkileşim ve ağ yapısını anlamak için önemli bir veri sağlamaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı ile ilgili makale ve derleme çalışmalarının en az 1 yayın ve en az 10 atıf bulunan ülkelere göre dağılımını gösteren Tablo 5'te fazla yayın yapan ilk 10 ülke sıralanmıştır. Buna göre, Çin'in 37 yayınlı birinci sırada, İtalya'nın ise 28 çalışmayla ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Üçüncü sırada ise İspanya bulunmaktadır.

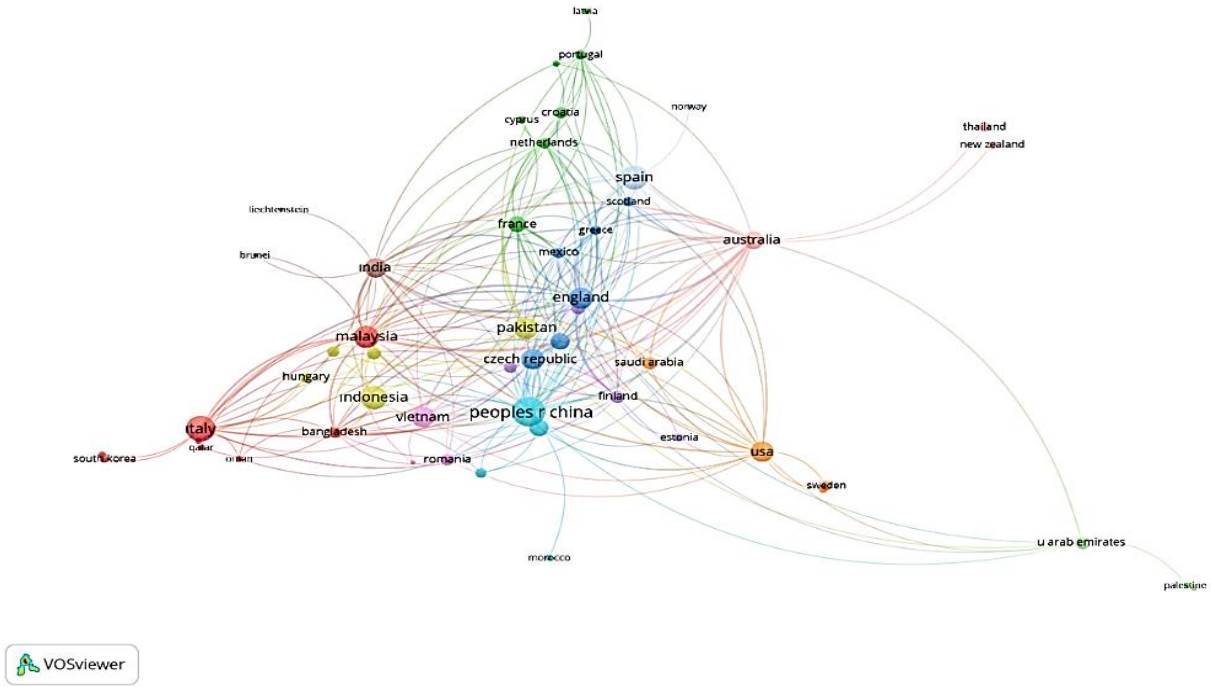
Tablo 5. KOBİ'lerin Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı Alanında En Fazla Makale Yazılan Ülkeler ve Atıf Analizi

Sıra	Ülke	Dokümanlar	Ülke	Atıf Sayısı
1	Çin	37	Çin	1148
2	İtalya	28	ABD	1041
3	İspanya	25	İngiltere	1022
4	Endonezya	23	Avusturalya	907
5	Malezya	21	İtalya	698
6	İngiltere	19	Pakistan	695
7	Pakistan	19	İspanya	494
8	Çek Cumhuriyeti	18	Fransa	449
9	ABD	18	Hollanda	416
10	Vietnam	17	Malezya	337

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 3'te yer alan toplam bağlantı gücüne göre ülkelerin bibliyografik eşleştirme haritası incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatüründe belirgin bir küresel etkileşim ağının oluştuğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre Çin, 1148 atıf ve 61 toplam bağlantı gücü ile en fazla bağlantıya sahip ülke olarak öne çıkmaktadır. Çin'i sırasıyla 1041 atıf ve 59 toplam bağlantı gücüyle Amerika Birleşik Devletleri, 1022 atıf ve 61 toplam bağlantı gücüyle İngiltere ve 907 atıf ve 60 toplam bağlantı gücüyle Avustralya takip etmektedir. Bu ülkelerin ağı merkezinde konumlanması, yalnızca yüksek yayın ve atıf sayılarına sahip olmalarıyla değil, aynı zamanda literatürdeki farklı araştırma akımlarını birbirine bağlayan referans setlerini yoğun biçimde paylaşımlarıyla açıklanabilir.

Şekil 3 değerlendirildiğinde, Avrupa ülkelerinin (İngiltere, İspanya, Fransa, Hollanda ve Portekiz gibi) birbirleriyle güçlü bibliyografik eşleşmeler sergilediği ve daha homojen bir küme oluşturduğu görülmektedir. Bu durum, söz konusu ülkelerde sürdürülebilirlik, KOBİ politikaları ve finansal performans konularının benzer kuramsal çerçeveler ve metodolojik yaklaşımlar üzerinden ele alındığını göstermektedir. Buna karşılık, Çin, Hindistan, Malezya, Endonezya ve Vietnam gibi Asya ülkelerinin aynı ağ içinde ancak kısmen farklı alt kümelerde yer alması, gelişmekte olan ekonomilerde sürdürülebilirlik ve finansal performans tartışmalarının daha bağlamsal ve ülkeye özgü dinamikler çerçevesinde ele alındığını göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya'nın ise hem Avrupa hem de Asya merkezli kümelerle güçlü bağlantılar kurması, bu ülkelerin literatürde köprü rolü üstlendiğini ve disiplinler arası etkileşimi artırdığını göstermektedir. Ağı daha periferik bölgelerinde yer alan ülkeler, sınırlı bağlantı gücüne sahip olmakla birlikte, literatüre özgün bölgesel perspektifler kazandırma potansiyeli taşımaktadır. Bu ülkelerin düşük bağlantı yoğunluğu, söz konusu bağlamlarda KOBİ'lerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı konularının görece daha az çalışıldığını veya literatüre yeni dâhil olmaya başladığını göstermektedir.



Şekil 3. Ülkelerin Atıf Analizi

5.5. Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı Alanında En Fazla Makale Yazılan Kurumlar ve Ağ Haritası Gösterimi

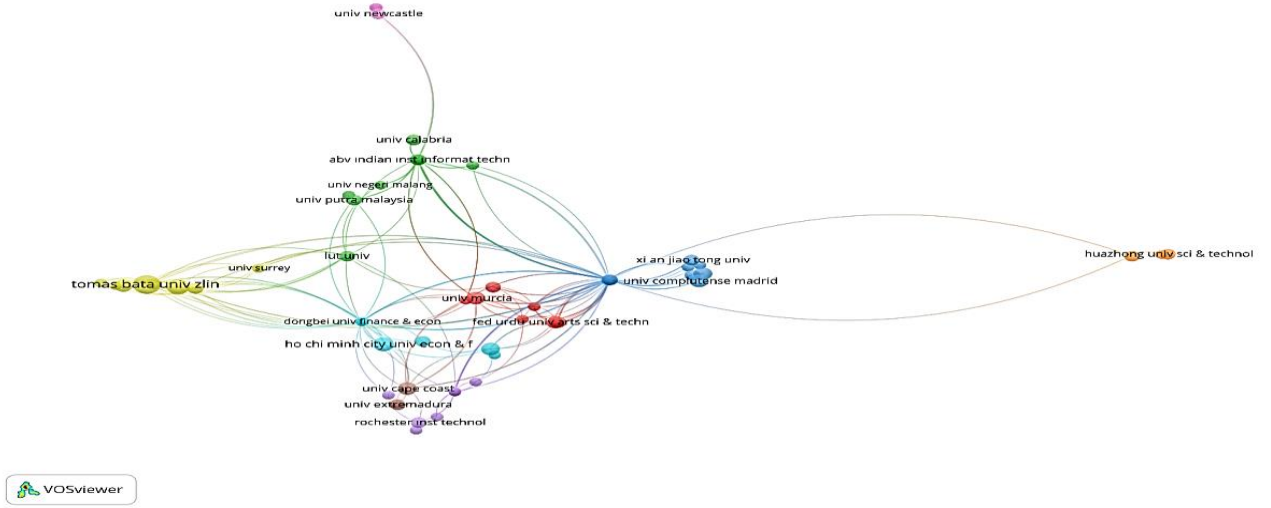
Kurumlar arası atıflara yönelik ağ haritası, bir kurumun en az 2 eser yayınlaması ve bu eserlerin 10 atıf alması kriteriyle oluşturulmuştur. Bulgular Tablo 6 ve Şekil 4'te sunulmaktadır. Bulgular, aralarında ilişki bulunan 81 gözlem birimi incelenmiştir. En fazla atıf alan yayınların adres kurumları sırasıyla Griffith Üniversitesi (697 atıf), Tazmanya Üniversitesi (697 atıf) ve Rochester Teknoloji Enstitüsü (496 atıf) olmuştur. Çalışma sonucunda, toplamda 10 küme, 156 bağlantı ve 224 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. Bu veriler, kurumlar

arası iş birliği ve atıf dinamiklerini ortaya koymaktadır. Tablo 6 ve Şekil 4'te KOBİ'lerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı alanında en fazla atıf sayısı olan kurumlara ilişkin ağ harita gösterilmiştir.

Tablo 6. Kurumların Atıf Analizi

Sıra	Kurum	Ülke	Atıf Sayısı
1	Griffith Üniversitesi	Avusturalya	697
2	Tazmania Üniversitesi	Avusturalya	697
3	Rochester Teknoloji Enstitüsü	ABD	494
4	Leeds Üniversitesi	İngiltere	246
5	Uluslararası İslam Üniversitesi	Pakistan	195
6	Murcia Üniversitesi	İspanya	184
7	Cádiz Üniversitesi	İspanya	176
8	Waikato Üniversitesi	Yeni Zelanda	175
9	Strathclyde Üniversitesi	İskoçya	163
10	Chongqing Üniversitesi	Çin	158

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından hazırlanmıştır.



Şekil 4. Kurumların Atıf Analizi

5.6. Sürdürülebilirlik ve Finansal Performansı ile İlgili En Fazla Makale Yayımlayan Dergiler ve Atıf Analizi

Sürdürülebilirlik ve finansal performans alanında yayımlanan çalışmaların dergilere göre dağılımını ve söz konusu dergilerin atıf etkilerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bibliyometrik analiz bulguları, en fazla makale yayımlayan dergiler ile bu dergilerin atıf yapılarını göstermekte olup, Tablo 7 ve Şekil 5'te sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre, incelenen ilk on derginin belirli bir yılda makalelere aldığı ortalama atıf sayısını ifade eden etki oranlarının genellikle yüksek olduğu görülmüştür (Savaş, 2023: 478). Araştırma kapsamındaki yıllarda, konuya ilişkin yayın yapan toplam 175 farklı dergi arasında, sürdürülebilirlik ve finansal performans konularında en az iki doküman ve iki atıf eşliğini geçen 62 dergi olduğu belirlenmiştir. Tablo 7'de doküman sayısı ve toplam atıf sayısına göre bu alanda en üretken 10 dergi yer almaktadır. Doküman sayısı bakımından en üretken dergiler, 16 çalışmayla "Cogent Business and Management" ve 11 çalışmayla "Journal of Business Ethics" olmuştur. Toplam atıf sayısı açısından ise "Journal of Business Ethics" dergisi, en fazla atıf alan dergi olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgu, sürdürülebilirlik ve finansal performans alanındaki çalışmaların genel olarak yüksek kaliteye sahip olduğunu göstermektedir.

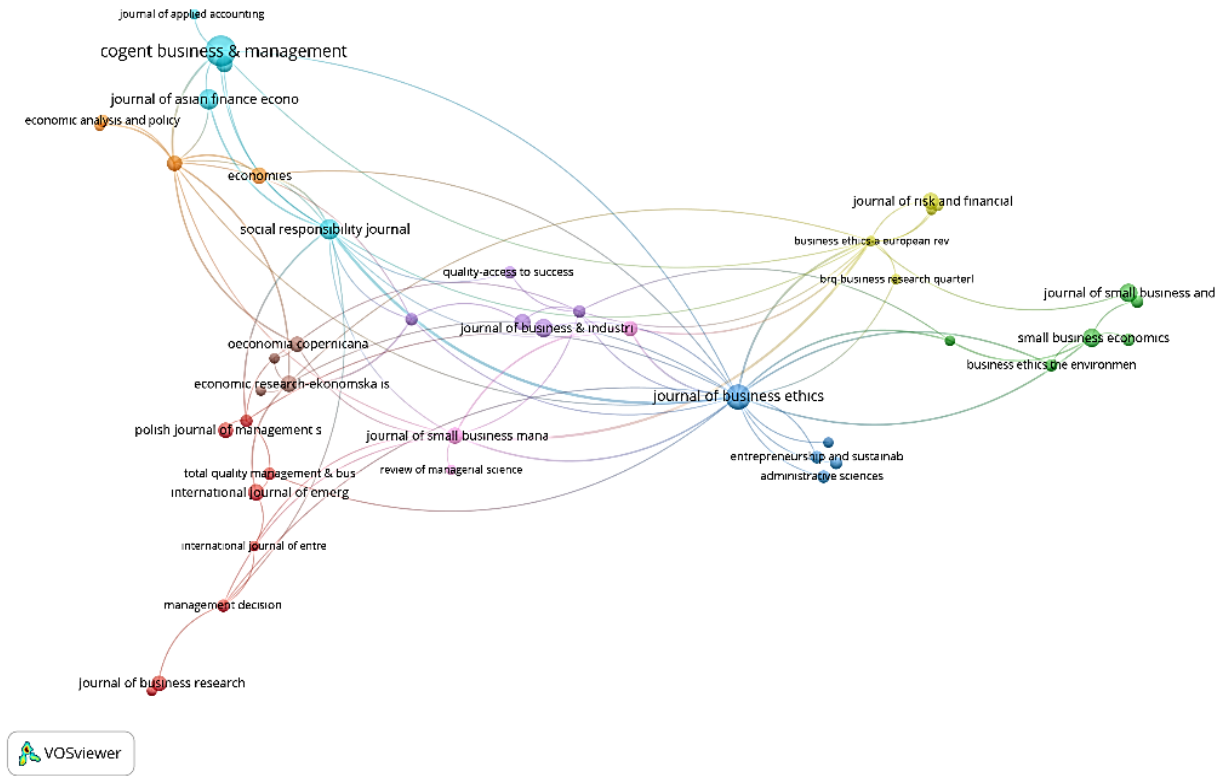
Tablo 7. Dergilere Atıf ve Yayın Sayısı

Sıra	Dergi	Makale	Dergi	Alıntılar
1	Cogent Business and Management	16	Journal of Business Ethics	1322
2	Journal of Business Ethics	11	Small Business Economics	419
3	Social Responsibility Journal	7	Business Ethics: A European Review	276
4	Journal of Asian Finance, Economics and Business	7	Journal of Global Responsibility	243
5	Small Business Economics	6	Journal of Business Research	240
6	Journal of Business and Industrial Marketing	6	Journal of Small Business Management	231
7	Journal of Small Business and Enterprise Development	6	Management Decision	209
8	Journal of Small Business Management	5	International Journal of Productivity and Performance Management	203
9	Economic Research-Ekonomska Istrazivanja	5	The International Journal of Human Resource Management	196
10	Economies	5	Economic Research-Ekonomska Istrazivanja	177

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Şekil 5, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirlik ve finansal performansı alanında en fazla yayına sahip dergiler arasındaki bibliyografik eşleştirme ilişkilerini ve bu dergilerin oluşturduğu tematik kümeleri ortaya koymaktadır. Haritada yer alan düğümlerin büyüklüğü dergilerin literatürdeki göreceli etkisini ve üretkenliğini yansıtırken, düğümler arasındaki bağlantılar ortak referanslara dayalı entelektüel yakınlığı göstermektedir. Bulgular, alan yazının belirgin biçimde birden fazla kümeye ayrıldığını ve bu kümelerin sürdürülebilirlik, etik, finans, küçük işletme ekonomisi ve girişimcilik eksenlerinde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, *Journal of Business Ethics* güçlü bağlantı ağı ve merkezi konumuyla literatürde etik, sürdürülebilirlik ve finansal performans ilişkisini bütünleştiren temel referans dergisi olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu derginin farklı kümelerle kurduğu yoğun bağlantılar, sürdürülebilirlik çalışmalarının yalnızca etik boyutla sınırlı kalmadığını; finans, yönetim ve küçük işletmeler literatürüyle güçlü bir etkileşim içinde geliştiğini göstermektedir.

Şekilde ikinci sırada yer alan *Cogent Business and Management* dergisi ise daha çok işletme, yönetim ve uygulamalı sürdürülebilirlik temaları etrafında şekillenen bir kümeye liderlik etmekte ve özellikle KOBİ'ler bağlamında finansal performans ile sürdürülebilirlik arasındaki ilişkilerin ampirik olarak ele alındığı çalışmaları bir araya getirmektedir. Bunun yanı sıra, *Small Business Economics*, *Journal of Small Business Management* ve *Business Ethics: The Environment and Responsibility* gibi dergilerin aynı veya yakın kümelerde yer alması, küçük işletmeler literatüründe sürdürülebilirlik ve finansal performans konularının giderek daha fazla bütünleştiğine işaret etmektedir. Diğer taraftan, *Journal of Business Research*, *Management Decision* ve *Review of Managerial Science* gibi dergilerin daha periferik ancak çoklu kümelerle bağlantılı bir konumda yer alması, bu dergilerin disiplinler arası bir köprü işlevi gördüğünü ve konunun farklı teorik yaklaşımlarla ele alındığını göstermektedir. Özetle, Şekil 5'den elde edilen bulgular, KOBİ'lerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatürünün disiplinler arası bir yapı sergilediğini, belirli çekirdek dergiler etrafında yoğunlaşmakla birlikte zamanla farklı araştırma alanlarına doğru genişlediğini ortaya koymaktadır.



Şekil 5. Makalelerin Yayınlanmış Olduğu Dergilere göre Dağılımı ve Atıf Sayıları

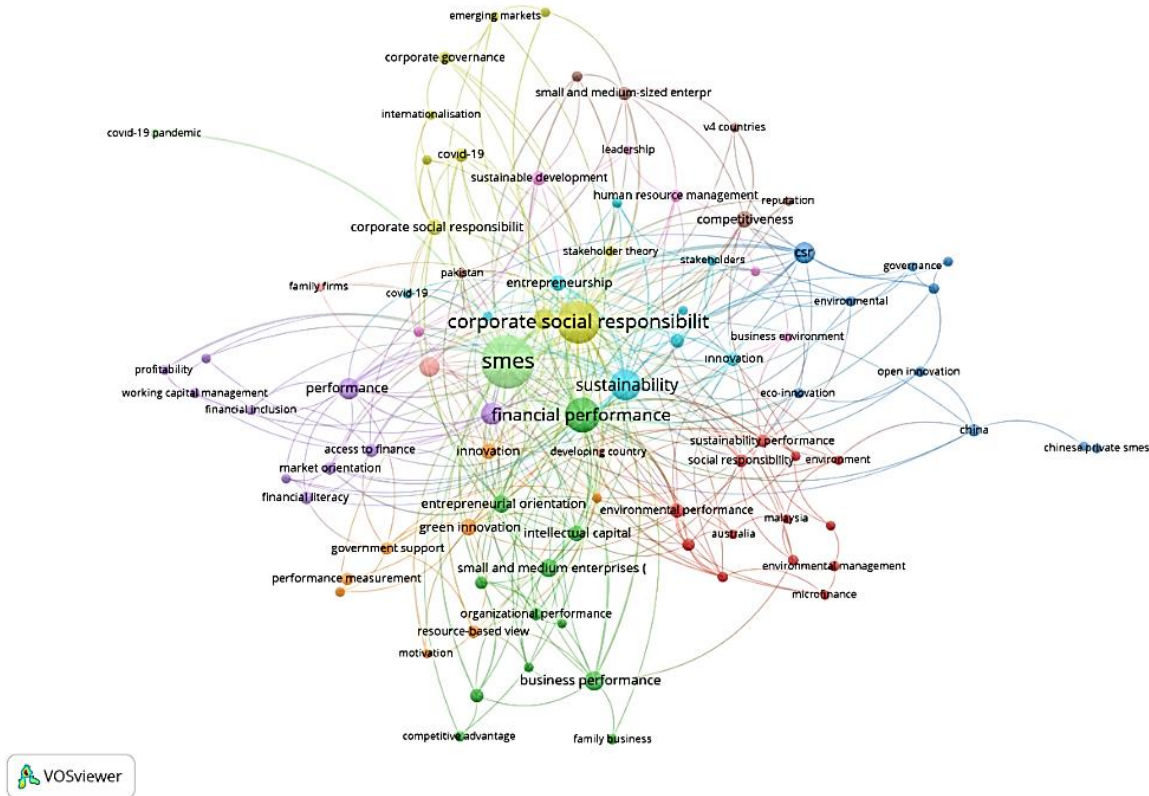
5.7. Anahtar Kelime Analizi

Araştırma kapsamında incelenen makalelerde toplam 1038 anahtar kelime tespit edilmiş, bunlar arasından tekrar sayısı en az üç olan 89 anahtar kelime analize dâhil edilmiştir. Analiz bulguları Şekil 6'da sunulmuştur. Bu anahtar kelimeler arasında toplam 394 ağ bağlantısının bulunması, sürdürülebilirlik ve finansal performans literatürünün önemli derecede bütünleşik ve çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Yapılan eş-oluşum analizi sonucunda, birbirleriyle yakın ilişkili anahtar kelimelerin bir araya gelmesiyle 11 farklı tematik kümenin oluştuğu gözlemlenmiştir. Şekil 5'te sunulan ağın düğümlerin büyüklüğü anahtar kelimelerin kullanım sıklığını, düğümler arasındaki bağlantılar ise kavramlar arasındaki birlikte kullanım yoğunluğunu yansıtmaktadır. Bulgulara göre "SMEs", "corporate social responsibility", "financial performance" ve "sustainability" kavramları ağın merkezinde yer almakta ve literatürdeki çalışmaların büyük bölümünün bu temel eksenler etrafında şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Kümeler incelendiğinde, yeşil kümenin ağırlıklı olarak "SMEs", "financial performance", "business performance", "organizational performance" ve "competitive advantage" gibi performans ve firma çıktıları odaklı kavramları bir araya getirdiği görülmektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik tartışmalarının KOBİ'ler bağlamında büyük ölçüde finansal ve rekabetçi sonuçlar üzerinden ele alındığını göstermektedir. Kırmızı kümede "environmental performance", "environmental management", "social responsibility" ve ülke odaklı kavramların (örneğin Çin, Malezya, Avustralya) ön plana çıkması, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk uygulamalarının özellikle gelişmekte olan ekonomiler bağlamında yoğun biçimde incelendiğine işaret etmektedir. Mavi kümede yer alan "governance", "stakeholders", "business environment" ve "open innovation" gibi kavramlar ise sürdürülebilirlik-finance performans ilişkisinin yönetim ve paydaş teorisi çerçevesinde ele alındığını göstermektedir.

Mor ve sarı kümelerde "entrepreneurial orientation", "innovation", "green innovation", "intellectual capital", "access to finance" ve "competitiveness" gibi kavramların öne çıkması, sürdürülebilirliğin finansal performans üzerindeki etkisinin girişimcilik, yenilikçilik ve kaynak temelli yaklaşımlar aracılığıyla açıklanmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca "COVID-19", "emerging markets" ve "corporate governance" gibi kavramların merkezî kavramlarla güçlü bağlantılar kurması, son dönem çalışmalarında krizler, kurumsal yapı ve makroekonomik bağlamın sürdürülebilirlik-performans ilişkisini şekillendiren

önemli unsurlar hâline geldiğini göstermektedir. Aynı kümede yer alan makalelerin içerik açısından benzer temalar etrafında yoğunlaşması, literatürde belirgin araştırma akımlarının ve alt çalışma alanlarının oluştuğunu teyit etmektedir. Genel olarak anahtar kelime analizi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ile finansal performansı literatürünün; performans, inovasyon, çevresel-sosyal sorumluluk ve yönetim boyutlarının iç içe geçtiği disiplinler arası bir yapı sergilediğini ortaya koyarak alan yazındaki hâkim eğilimlerin anlaşılmasına önemli katkı sağlamaktadır.



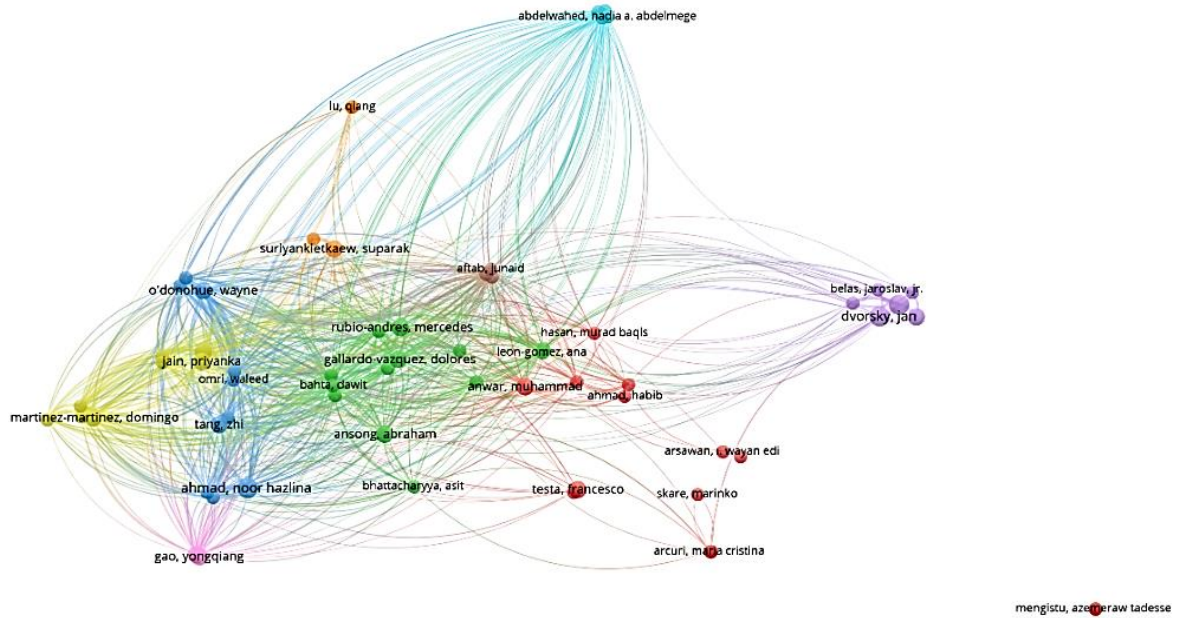
Şekil 6. Anahtar Kelimelerin Analizi

Anahtar kelimelerin yıllara göre dağılımını gösteren zamansal ağ grafiği Şekil 7’de sunulmaktadır. Bu analiz, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatüründe ele alınan temaların zaman içinde belirgin bir evrim geçirdiğini ortaya koymaktadır. Ağda yer alan renk skalası incelendiğinde, daha erken dönem çalışmaların (2018-2019) ağırlıklı olarak “performance”, “business performance”, “profitability” ve “financial performance” gibi geleneksel finansal çıktı odaklı kavramlara yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum, literatürün başlangıç aşamalarında sürdürülebilirlik tartışmalarının büyük ölçüde işletme performansı ve kârlılık çerçevesinde ele alındığını göstermektedir.

Zaman ilerledikçe, özellikle 2020 ve sonrasında, anahtar kelimelerin tematik yapısında belirgin bir genişleme ve dönüşüm yaşandığı gözlemlenmektedir. Bu dönemde “corporate social responsibility”, “sustainability”, “corporate governance”, “entrepreneurship” ve “emerging markets” gibi kavramların ağın merkezine doğru kayması, sürdürülebilirlik–finansal performans ilişkisinin daha kurumsal, yönetim temelli ve bağlamsal bir çerçevede ele alınmaya başlandığını ortaya koymaktadır. Özellikle “COVID-19” anahtar kelimesinin merkezî kavramlarla güçlü bağlantılar kurması, pandemi sürecinin KOBİ’lerin sürdürülebilirlik stratejileri, finansal dayanıklılığı ve kriz yönetimi üzerindeki etkilerinin literatürde önemli bir araştırma alanı hâline geldiğini göstermektedir.

Son yıllara (2022-2023) gelindiğinde ise “smes”, “sustainability performance”, “financial performance”, “corporate governance” ve “emerging markets” gibi anahtar kelimelerin daha sıcak renklerle temsil edilmesi, literatürde güncel araştırmaların KOBİ’ler özelinde sürdürülebilirlik performansının ölçülmesi, yönetim yapıları ve gelişmekte olan ülkeler bağlamında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Ayrıca “entrepreneurship” ve “innovation” kavramlarının merkezî kavramlarla olan güçlü bağlantıları, sürdürülebilirliğin artık yalnızca bir uyum veya etik meselesi olarak değil, aynı zamanda rekabet avantajı ve uzun vadeli finansal performansı

farklı renk kümeleriyle güçlü bağlantılar kurması, literatürün disiplinler arası bir yapı sergilediğini ve sürdürülebilirlik–finansal performans ilişkisinin tek boyutlu bir çerçevede ele alınmadığını ortaya koymaktadır. Genel olarak bibliyografik eşleşme analizi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatüründe belirli çekirdek çalışmalar etrafında yoğunlaşan, ancak zamanla çeşitlenen ve farklı araştırma yönelimlerine evrilen dinamik bir entelektüel yapının varlığını teyit etmektedir.

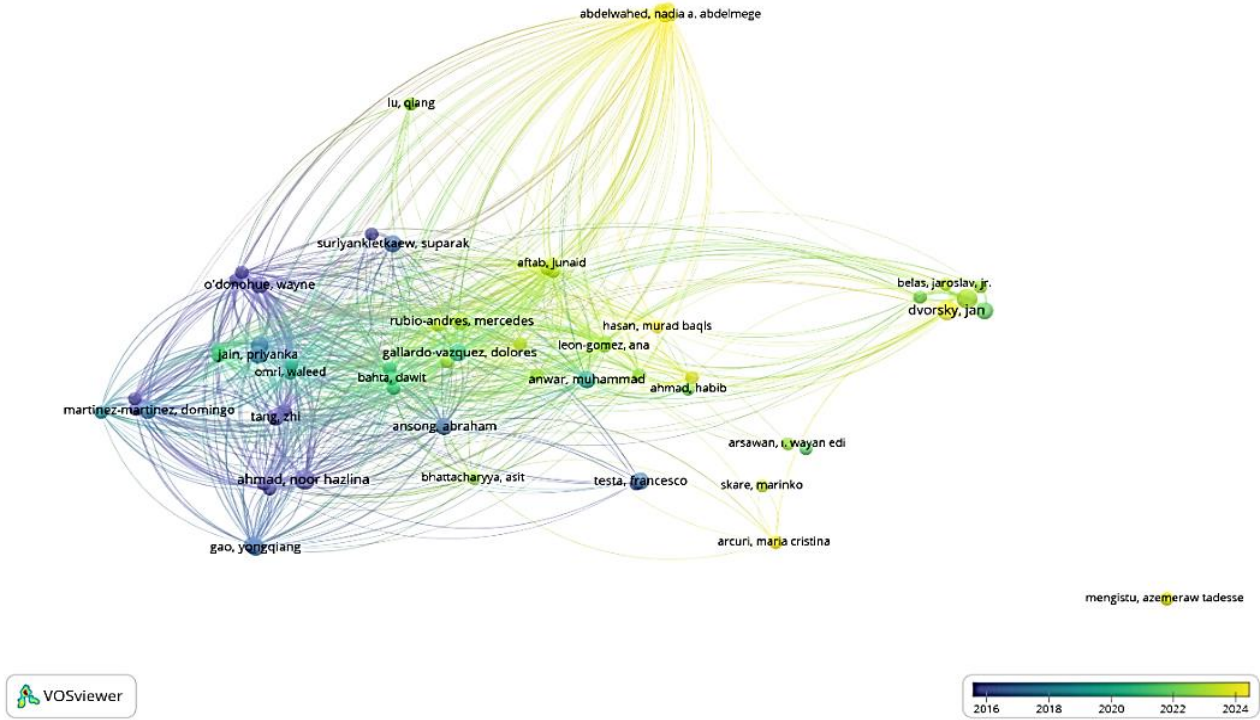


Şekil 8. Yazarların Bibliyografik Eşleşme Analizi

Araştırmada incelenen makalelere ilişkin bibliyografik eşleştirme analizinden elde edilen bulgular, çalışmalar arasındaki tematik yakınlıkları ve zaman içindeki evrimini yansıtan zamansal ağ grafiği aracılığıyla ortaya konulmakta olup, Şekil 9'da sunulmaktadır. Analiz sonuçları, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatürünün toplamda 9 farklı kümede zamansal olarak eşleştirildiğini göstermektedir. Haritada yer alan dairelerin çapı, ilgili çalışmaların aldıkları atıf sayısına bağlı olarak büyümekte olup, bu durum literatürde daha yüksek etkiye sahip ve sık referans verilen çalışmaların görsel olarak ayırt edilmesine olanak tanımaktadır. Renk skalası incelendiğinde, daha erken dönem çalışmaların (2016-2018) ağırlıklı olarak mavi ve yeşil tonlarla temsil edildiği, bu çalışmaların literatürde temel kuramsal çerçeveyi ve erken ampirik yaklaşımları oluşturduğu görülmektedir.

Daha sonraki dönemlerde, özellikle 2020 sonrası dönemde, ağ grafiğinde daha sıcak renklere (sarı tonlar) doğru belirgin bir geçiş gözlemlenmektedir. Sarı renk ile gösterilen 2024 ve sonrası çalışmalar, literatürde görece yeni araştırma yönelimlerini ve güncel tematik odakları temsil etmektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik ve finansal performans ilişkisinin zaman içinde genişleyerek yeni bağlamlar, yöntemler ve araştırma soruları etrafında yeniden şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bazı çalışmaların farklı kümeler arasında köprü konumunda yer alması, bu çalışmaların literatürdeki çeşitli araştırma akımlarını birbirine bağlayan bütünleştirici bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Buna karşılık, ağıın daha periferik bölgelerinde yer alan ve diğer makalelerle sınırlı düzeyde eşleşme gösteren çalışmalar dikkat çekmektedir. Bu çalışmaların ortak referanslar bakımından literatürdeki ana akımlardan ayrışması, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı alanında görece az araştırılmış veya yeni ortaya çıkan konulara işaret edebilmektedir. Dolayısıyla, bu tür çalışmaların belirlenmesi, literatürdeki boşlukların tespit edilmesine ve gelecekte yapılacak araştırmalar için potansiyel araştırma alanlarının ortaya konulmasına önemli katkı sağlamaktadır.



Şekil 9: Yazarların Bibliyografik Eşleşme Bağları (Zamansal)

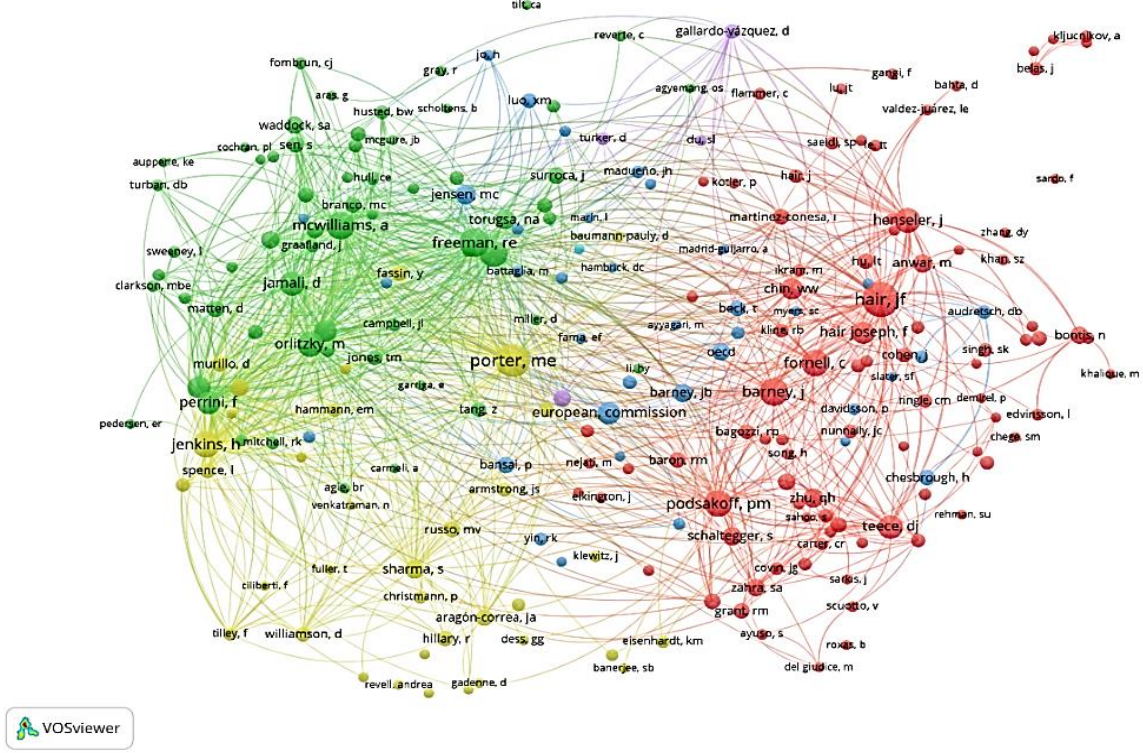
5.9. Ortak Atıf Analizi

Bir yayında atıf yapılan farklı kaynakların birlikte alıntılanması, “ortak atıf (co-citation)” olarak tanımlanmakta olup, bu yöntem literatürdeki kuramsal yapı ve araştırma eğilimlerinin belirlenmesinde etkili bir araç olarak yaygın biçimde kullanılmaktadır (Dirik vd., 2023: 180). Bu kapsamda, ortak atıf ağanalizine ilişkin bulgular Şekil 10’da sunulmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen makalelerin referans listeleri analiz edildiğinde, toplamda 15.932 farklı yazara atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Bu yazarlar arasından en az 10 kez atıf alan 229 yazar analize dâhil edilmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda 6 kümeden oluşan ortak atıf ağı Şekil 10’da sunulmuştur. Ağ grafiğinde düğümlerin büyüklüğü yazarların literatürdeki atıf yoğunluğunu, düğümler arasındaki bağlantılar ise yazarlar arasındaki kuramsal ve kavramsal yakınlığı yansıtmaktadır. Aynı renk grubunda yer alan yazarların çalışmalarının benzer teorik yaklaşımlar, yöntemler veya araştırma temaları etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.

Şekil 10 incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatüründe beş temel kümenin daha belirgin biçimde öne çıktığı gözlemlenmektedir. Bu kümelerden biri ağırlıklı olarak yönetsel ve ölçüm odaklı çalışmaları temsil etmekte olup, Hair, J.F.’nin yüksek ortak atıf sayısı (118) ile bu kümenin merkezinde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, çok değişkenli analiz teknikleri ve yapısal eşitlik modellemesi gibi yöntemlerin alandaki ampirik çalışmalar için temel bir referans çerçevesi oluşturduğunu göstermektedir. Diğer bir kümede Porter, M.E. (104) ve Barney, J. (75) gibi yazarların öne çıkması, sürdürülebilirlik ve finansal performans ilişkisinin rekabet stratejileri, kaynak temelli yaklaşım ve sürdürülebilir rekabet avantajı perspektifleri çerçevesinde yoğun biçimde ele alındığını ortaya koymaktadır. Freeman, R.E.’nin (80) merkezî konumu ise paydaş teorisinin, KOBİ’lerin sürdürülebilirlik uygulamaları ve finansal çıktılarının açıklanmasında temel bir kuramsal dayanak olarak benimsendiğini göstermektedir.

Ağ grafiğinde kümeler arası güçlü bağlantıların bulunması, literatürdeki farklı teorik yaklaşımların birbirinden kopuk değil; aksine birbirini tamamlayan bir yapı sergilediğini göstermektedir. Özellikle strateji, paydaş teorisi, kurumsal yönetim ve yönetsel çalışmaların aynı ağ içerisinde yoğun biçimde eşleşmesi, sürdürülebilirlik ve finansal performans literatürünün disiplinler arası bir karakter taşıdığını teyit etmektedir. Buna karşılık, ağın daha periferik bölgelerinde yer alan ve sınırlı sayıda bağlantıya sahip yazarlar, alanda görece daha az çalışılmış veya yeni gelişen araştırma yönelimlerini temsil etmekte olup, bu durum gelecekteki

araştırmalar için potansiyel teorik ve ampirik boşluklara işaret etmektedir. Genel olarak ortak atıf analizi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı literatürünün güçlü bir kuramsal omurgaya sahip olduğunu ve bu omurganın belirli çekirdek yazarlar etrafında şekillendiğini ortaya koymaktadır.



Şekil 10. Ortak Atıf Ağ Analizi

6. Sonuç ve Tartışma

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) sürdürülebilirliği ile finansal performansı, günümüz ekonomik sisteminde bu işletmelerin uzun vadeli başarısını belirleyen iki temel kavram olarak öne çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı, 1960'lı yıllardan itibaren yalnızca kısa vadeli kârlılığa odaklanan yaklaşımlardan uzaklaşarak çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları birlikte ele alan bütüncül bir paradigma değişimini temsil etmeye başlamıştır. Bu dönüşüm, KOBİ'lerin faaliyetlerini sürdürülebilir kılabilmeleri ve paydaş beklentilerini karşılayabilmeleri açısından sürdürülebilirlik stratejilerini benimsemelerini giderek daha önemli hâle getirmiştir. Finansal performans ise işletmelerin piyasa değerini artırması, yatırımcı güvenini kazanması ve finansmana erişimini kolaylaştırması bakımından kritik bir rol oynamaktadır. Kârlılık, faaliyet ve yatırım oranları gibi göstergeler, KOBİ'lerin finansal durumunun değerlendirilmesinde temel ölçütler olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma kapsamında, 1999–2024 döneminde küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ve finansal performansına ilişkin bilimsel literatür bibliyometrik analiz yöntemiyle niceliksel olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, sürdürülebilirlik ve finansal performans konusunun zaman içerisinde giderek artan bir akademik ilgi gördüğünü ve özellikle 2016 sonrasında bu alandaki yayın sayısının kayda değer ölçüde yükseldiğini ortaya koymaktadır. Bu artış, bir yandan sürdürülebilirlik anlayışının küresel iş çevrelerinde stratejik bir tema hâline gelmesiyle, diğer yandan KOBİ'lerin üretim, istihdam ve yerel kalkınma açısından ekonomi sistemlerindeki kilit rolleriyle yakından ilişkilidir.

Literatürde sürdürülebilirlik ile finansal performans arasındaki ilişki genel olarak olumlu bir çerçevede ele alınmaktadır. Bartolacci ve Caputo (2020) ile Emir ve Kıymak (2021), KOBİ'lerde sürdürülebilirlik uygulamalarının finansal performansı desteklediğine yönelik bulgulara ulaşırken; Klewicz ve Hansen (2014) sürdürülebilirlik çalışmalarının karmaşık bir yapıya sahip olduğunu ve KOBİ'lerin finansal performansı üzerindeki etkisinin sınırlı kalabildiğini ileri sürmektedir. Özdarak (2021) ise sürdürülebilir performans

ile finansal performans arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiştir. Bu farklı bulgular, sürdürülebilirlik–finansal performans ilişkisinin tek boyutlu olmadığını; sektör, ülke koşulları ve kurumsal yapıya bağlı olarak değişkenlik gösterebildiğini ortaya koymaktadır.

Web of Science veri tabanında KOBİ’lerin sürdürülebilirliği ve finansal performansı üzerine yapılan ilk çalışmanın 1999 yılında yayımlanmış olması, bu alanın görece yeni ancak hızla gelişen bir araştırma gündemine sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle 2016 sonrası dönemde yayın sayısındaki belirgin artış ve 2023 yılının en fazla yayının üretildiği yıl olması, sürdürülebilirliğin güncel küresel sorunlar, politika tartışmaları ve iş dünyasındaki dönüşümlerle daha güçlü biçimde ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır. Literatüre en fazla katkı sağlayan üniversitenin Griffith Üniversitesi olması ve *Cogent Business and Management* dergisinin en fazla makale yayımlayan dergi olarak öne çıkması, bu alandaki araştırmaların belirli akademik merkezlerde yoğunlaştığını göstermektedir.

Ülke bazlı analizler, Çin’in hem yayın hem de atıf sayısı bakımından literatürde en yüksek katkıya sahip ülke olduğunu göstermektedir. Çin’i yayın sayısı açısından İtalya ve İspanya; atıf sayısı bakımından ise Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık izlemektedir. Bu bulgular, sürdürülebilirlik ve finansal performans konusunun özellikle ekonomik büyüklüğü yüksek ve kurumsal altyapısı gelişmiş ülkelerde yoğun biçimde ele alındığını göstermektedir. Söz konusu ülkelerin akademik üretim kapasitesi, araştırma fonlarına erişim düzeyi ve sürdürülebilirlik politikalarındaki kurumsallaşma seviyesi, literatürdeki görünürlüklerinin yüksek olmasında belirleyici faktörler olarak değerlendirilebilir.

Anahtar kelime ve tematik küme analizleri, literatürün belirli kavramlar etrafında yapılandığını göstermektedir. “SMEs”, “corporate social responsibility”, “financial performance” ve “sustainability” kavramları literatürün çekirdeğini oluştururken; mor ve sarı kümelerde öne çıkan “green innovation”, “entrepreneurship” ve “access to finance” kavramları, sürdürülebilirliğin KOBİ’lerin yenilikçilik kapasitesi ve finansmana erişimiyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Buna ek olarak, “corporate governance”, “COVID-19”, “emerging markets” ve “profitability” gibi kavramların özellikle son yıllarda artan sıklıkta kullanılması, sürdürülebilirliğin kriz dönemlerinde kurumsal dayanıklılık ve yönetim yapılarıyla olan bağlantısına işaret etmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirliği ile finansal performansı arasındaki literatürü bibliyometrik analiz yöntemiyle ele alarak, alanın gelişim sürecini, araştırma eğilimlerini ve tematik kümelerini sistematik bir çerçevede ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, sürdürülebilirliğin KOBİ’ler açısından rekabet stratejisi, inovasyon kapasitesi, yönetim yapısı ve bölgesel politika bağlamlarıyla birlikte değerlendirilmesi gereken çok boyutlu bir olgu olduğunu ortaya koymakta ve literatüre hem metodolojik hem de içerik açısından katkı sunması beklenmektedir.

Bununla birlikte, araştırma bazı sınırlılıklar içermektedir. Analizin yalnızca Web of Science Core Collection veri tabanında yer alan, SSCI ve ESCI indekslerinde taranan ve İngilizce dilinde yayımlanmış çalışmalarla sınırlandırılması, diğer veri tabanlarında veya farklı dillerde yayımlanan araştırmaların kapsam dışı kalmasına neden olmuştur. Ayrıca bibliyometrik analizlerin doğası gereği atıf sayıları, anahtar kelime eşleşmeleri ve ağ yapıları gibi niceliksel göstergelere dayanması, çalışmaların içerik derinliğinin ayrıntılı biçimde değerlendirilmesini sınırlandırmaktadır. Bu çerçevede, gelecek araştırmaların farklı veri tabanlarını ve çok dilli yayınları kapsayacak şekilde analiz alanını genişletmesi; bibliyometrik bulguları sistematik literatür taramaları veya meta-analizlerle desteklemesi ve çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) boyutlarını ayrı ayrı ele alan karşılaştırmalı ampirik çalışmalara yönelmesi, literatürdeki mevcut boşlukların doldurulmasına katkı sağlayabilir.

Kaynaklar

- Alparslan, A. ve Aygün, Y. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Firma Performansı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 435-448.
- Aras, G., Aybars, A. ve Kutlu, O. (2010). Managing Corporate Performance. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 59(3), 229-254.
- Aydın, S. ve Yılmaz, Ö. (2017). Sürdürülebilirlik performansı ile firma değeri arasındaki ilişkinin incelenmesi: BIST Sürdürülebilirlik Endeksi üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (74), 1-18.
- Bartolacci, F., Caputo, A. ve Soverchia, M. (2020). Sustainability and financial performance of small and medium-sized enterprises: A bibliometric and systematic literature review. *Business Strategy and the Environment*, 29(3), 1297-1309.
- Brammer, S., Brooks, C. ve Pavelin, S. (2006). Corporate Social Performance and Stock Returns: UK Evidence from Disaggregate Measures. *Financial Management*, 35(3), 97-116.
- Callan, S.J. ve Thomas, J.M. (2009). Corporate Financial Performance and Corporate Social Performance: An Update and Reinvestigation. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 16, 61-78.
- Caputo, A., Marzi, G., Pellegrini, M. M. ve Rialti, R. (2018). Conflict management in family businesses: A bibliometric analysis and systematic literature review. *International Journal of Conflict Management*, 29(4), 519-542. <https://doi.org/10.1108/IJCM-02-2018-0027>
- Climate Bond Initiative. (2024). Market Intelligence Services, <https://www.climatebonds.net/market/data/>
- Davis, K. (1960). Can Business Afford To Ignore Social Responsibilities?. *California Management Review*, 2, 70-76.
- Ding, Y., Rousseau, R. ve Wolfram, D. (2014). Measuring scholarly impact. Zurich, Switzerland: Springer.
- Eccles, R. G., Ioannou, I. ve Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management Science*, 60(11), 2835-2857. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1984>
- Emir, S., & Kıymık, H. (2021). Sürdürülebilirlik düzeyinin finansal performans üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi: Borsa İstanbul'da bir araştırma, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(1), 101-128.
- Eşkin, P. (2019). Sürdürülebilirlik nedir, <http://ekoloji.net/surdurulebilirlik-nedir/>
- Falagas, M. E., Pitsouni, E. I., Malietzis, G. A. ve Pappas, G. (2008). Comparison of pubMed, scopus, web of science, and google scholar: Strengths and weaknesses. *The FASEB Journal*, 22(2), 338-342. <https://doi.org/10.1096/fj.07-9492LSF>
- Gonzalez-Benito, J., Gonzalez-Benito, O. (2005). Environmental Proactivity and Business Performance: An Empirical Analysis. *Omega*, 33, 1- 18.
- Gu, Y. (2004). Global knowledge management research: A bibliometric analysis. *Scientometrics*, 61(2), 171-190.
- Jagriti, M. S. (2023). Bibliometric analysis of green bonds. *International Journal of Commerce and Management*, 17, 123-133.
- Kanca, S., Çankaya, F. ve Dinç, E. (2021). İç kontrol sisteminin şirketlerin finansal performansına etkisi: BIST şirketlerinde bir uygulama, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 32.
- Kessler, M. M. (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 14(1), 10-25.
- Klewitz, J. ve Hansen, H. (2014). Sustainability-oriented innovation of SMEs: A systematic review. *Journal of Cleaner Production*, 65.

- King, A.A. ve Lenox, M.J. (2001). Does It Really Pay to Be Green? An Empirical Study of Firm Environmental and Financial Performance. *Journal of Industrial Ecology*, 5(1), 105-116.
- King, A.A. ve Lenox, M.J. (2002). Exploring the Locus of Profitable Pollution Reduction. *Management Science*, 48(2), 289- 299.
- Konar, S. ve Cohen, M.A. (2001). Does the Market value Environmental Performance?. *The Review of Economics and Statistics*, 83(2), 281-289.
- Koçak, G. ve Özbek, H. E. (2024). Scopus veri tabanında metaverse ve eğitim alanında yapılan bilimsel çalışmalar: Bibliyometrik bir inceleme, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 27(1), 119-133.
- Korga, S. ve Aslanoğlu, S. (2022). Sürdürülebilirlik performansı ile finansal performans ilişkisi üzerine bir araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 25(2).
- López-Fernández, M. C., Serrano-Bedia, A. M. ve Pérez-Pérez, M. (2016). Entrepreneurship and family firm research: A bibliometric analysis of an emerging field, *Journal of Small Business Management*, 54(2), 622–639.
- Makni, R., Francoeur, C. ve Bellavance, F. (2009). Causality between Corporate Social Performance and Financial Performance: Evidence from Canadian Firms, *Journal of Business Ethics*, 89, 409–422.
- Margolis, J.D., Elfenbein, H.A. ve Walsh, J.P. (2009). Does it Pay to Be Good...And Does it Matter? A Meta-Analysis of the Relationship between Corporate Social and Financial Performance. <http://ssrn.com/abstract=1866371>
- Marrewijk, M. V. ve Werre, M. (2003). Multiple levels of corporate sustainability. *Journal of Business Ethics*, 44.
- Özdarak, E. (2021). *Impact of corporate sustainability reporting on firm performance/investor decisions: Evidence from Turkey*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Saban, M., Küçüker, H. ve Küçüker, M. (2017). Kurumsal sürdürülebilirlik ile ilgili raporlama çerçeveleri ve sürdürülebilirlik raporlamada muhasebenin rolü, *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(1).
- Salzmann O., Ionescu-Somers A. ve Steger U. (2005). The Business Case For Corporate Sustainability: Literature Review and Research Options. *European Management Journal*, 23, 27-36.
- Savaş, Y. (2023). Yönetim alanında fenomenoloji kavramının görsel haritalama tekniğiyle bibliyometrik analizi, *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 472–490.
- Soytaş, M., Uşar, İ. ve Denizel, D. (2017). Sürdürülebilirlik yatırımlarının finansal performansa etkisi: Türkiye örneği, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 140–162.
- Şahin, E. (2024). Yeşil finansa yönelik yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(3), 1300–1312.
- Şahin, Z. ve Çankaya, F. (2018). KOBİ’lerde sürdürülebilirlik raporlaması ve Türkiye örneği, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Şen Küçük, G. ve Kaynar, Z. (2023). Finansal teknoloji literatürü üzerine bibliyometrik bir analiz, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Fakülteler Dergisi*, 5(2), 119–131.
- Şit, A. (2018). Demir çelik sektöründe faaliyet gösteren ticari ve imalat firmalarının finansal performanslarının değerlendirilmesi ve iç kontrol sistemlerinin finansal performansa etkisi: Hatay ili örneği (Unpublished doctoral dissertation). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Thorpe, R., Holt, R., Macpherson, A. ve Pittaway, L. (2005). Using knowledge within small and medium-sized firms: A systematic review of the evidence, *International Journal of Management Reviews*, 7(4), 257–281.
- Tranfield, D., Denyer, D. ve Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review, *British Journal of Management*, 14(3), 207–222.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping, *Scientometrics*, 84(2), 523–538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>

- Van Eck, N. J., Waltman, L., van den Berg, J. ve Kaymak, U. (2006). Visualizing the computational intelligence field [application notes], *IEEE Computational Intelligence Magazine*, 1(4), 6–10.
- Vogel, R. ve Güttel, W. H. (2013). The dynamic capability view in strategic management: A bibliometric review, *International Journal of Management Reviews*, 15(4), 426–446.
- Vuong, N. B. (2022). Investor sentiment, corporate social responsibility, and financial performance: Evidence from Japanese companies, *Borsa Istanbul Review*, 22(5). <https://doi.org/10.1016/j.bir.2022.06.010>
- Yıldırım, S. ve Bilen, A. (2014). Kurumsal sosyal sorumluluk ve finansal performans ilişkisi: BIST’te bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(3), 203–222.
- Walker, H. ve Preuss, L. (2008). Fostering sustainability through sourcing from small businesses: Public sector perspective, *Journal of Cleaner Production*, 16(5).